

Bekijk ook onze
Infographic!

Jongeren doen mee!

Stappenplan *(van 16-35 jaar)*

NATUUR
VOOR ELKAAR

Zie wat jij kan doen, ga voor groen

INTRODUCTIE

Op verzoek van de provincie Overijssel en het Overijssels programma Natuur voor Elkaar, hebben Natuur en Milieu Overijssel en IJssellandschap geïnterviewd wat de succesfactoren zijn van het betrekken van jongeren bij groen vrijwilligerswerk.

De inventarisatie bestaat uit interviews met verschillende organisaties die landelijk, regionaal en lokaal met jongeren werken en uit een korte studie van bestaande onderzoeken en marktverkenningen. Ook zijn verschillende jongeren zelf geïnterviewd die actief zijn voor natuur en milieu.

Dit stappenplan is bedoeld voor iedereen die jongeren wil betrekken organisaties, projecten of korte klussen.

Wij hopen hiermee maatschappelijk organisaties en natuur- en milieuorganisaties in Overijssel en daarbuiten te inspireren en adviseren. We willen niet alleen laten zien dat met jongeren werken aandacht en goede begeleiding vraagt, maar vooral dat het heel leuk en zinvol is.

STAP 1

Bezinning; waarom willen we jongeren betrekken?

Jongeren kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan vraagstukken en opdrachten binnen de organisatie. Ze hebben vaak een frisse kijk op zaken en ze kunnen jong elan toevoegen aan het personeelsbestand.

Daarnaast is het belangrijk jongeren te betrekken bij natuur en milieu zodat ze zich, ook op lange termijn, verbinden met het thema. Er zijn dus genoeg redenen te bedenken om samen met jongeren te werken.

Maar jongeren betrekken bij je organisatie of activiteit is ook een uitdaging. Het vergt namelijk een kritische blik op de eigen organisatie: wat is de reden dat je specifiek jongeren wil betrekken en wat heb je ze te bieden?

En zijn het echt jongeren die je wil aantrekken of kunnen veertigers en jonge ouders met kinderen de organisatie ook een verjongingsslag geven?

STAP 2

Heeft de organisatie voldoende "know how" en de juiste mensen om jongeren te begeleiden?

De meeste jongeren voelen zich niet direct aangetrokken tot vrijwilligerswerk bij de doorsnee natuurorganisatie. Het werk is veelal structureel en de bestaande vrijwilligers van deze organisaties zijn vaak een stuk ouder, waardoor er sprake is van een generatiekloof. Verschillende generaties hebben andere motivaties en verwachtingen, een andere cultuur en spreken een andere taal. Jongeren kunnen zich daardoor moeilijk identificeren met de oudere generatie, en daarmee ook niet met de natuurorganisatie en haar vrijwilligerswerk.

Jongeren betrekken vergt dus in de eerste plaats kennis van hun interesses en belevingswereld.

Heel belangrijk hierbij is het aangaan van persoonlijk contact. Er zullen dus één of meerdere mensen moeten zijn die 'feeling' hebben met jongeren en tijd hebben of krijgen om goed met de jongeren in contact te komen.

Stel jezelf dus de vraag: heeft de organisatie echt de wil en voldoende juiste mensen om de jongeren(groep) te begeleiden en ondersteunen? Zo niet, hoe kan je dit dan oplossen? Bijvoorbeeld door het inzetten of aantrekken van andere vrijwilligers, die wél feeling hebben met de doelgroep.

STAP 3

Welk type jongeren wil je betrekken?

Voordat je jongeren gaat betrekken bij de organisatie is het goed om te weten dat jongeren verschillende motivaties hebben om zich in te zetten voor natuur, milieu en duurzaamheid. Recent onderzoek naar de groene vrijwilliger van de toekomst van onderzoeksbureau Motivaction onderscheidt twee type jongeren:

1. Moderne jongeren
2. Postmoderne jongeren

Moderne jongeren zijn vaker middelbaar opgeleid of nog student. Ze zijn niet bekend met het groen vrijwilligerswerk, dus actief benaderen is nodig. Carrière perspectief is voor hen belangrijker dan de intrinsieke motivatie voor natuur en duurzaamheid. Je bereikt ze vooral door aan te geven wat het ze oplevert, zoals het opbouwen van een netwerk. Deze groep jongeren hebben zogenaamde "Fear Of Missing Out". Dat wil zeggen: ze zijn bang dat anderen waardevolle ervaringen opdoen, die zij zelf mislopen. Ze worden dus vooral getriggerd om mee te doen als anderen uit hun sociale groep dat ook doen (familie, vrienden, de buurt).

Voor beide groepen jongeren geldt dat ze een grote onwetendheid hebben over de mogelijkheden van groen vrijwilligerswerk. Deze onwetendheid is de grootste barrière om aan de slag te gaan als vrijwilliger.

Gezelligheid, vrienden en familie zijn hun levensidealen, en ze houden zich veel bezig met series kijken, muziek luisteren en lekker eten en drinken. Daarnaast doen ze graag vrijwilligerswerk in hun eigen omgeving, buurt of straat.

Moderne jongeren hebben een voorkeur om zich in te zetten bij groene buurtinitiatieven. In vergelijking met andere groene vrijwilligers zijn ze ook meer gecharmeerd van vertelactiviteiten, zoals het organiseren van natuurexcursies. Ze willen zich het liefst af en toe of incidenteel inzetten.

Postmoderne jongeren zijn vaker hoger opgeleid of nog student. Ze zijn intrinsiek gemotiveerd voor natuur en duurzaamheid en sluiten zich vooral aan als ze gevraagd worden. Zij zijn sneller geïnteresseerd als de activiteit een goed effect heeft op de wereld, er veel wordt samengewerkt, studiegenoten meedoen en als ze zich persoonlijk en inhoudelijk kunnen ontwikkelen. Ook doen ze graag mee aan avontuurlijke activiteiten.

Harmonie en gezelligheid zijn voor hen belangrijk. Net als bij de moderne jongeren neemt muziek luisteren en series kijken veel tijd in beslag. Er bestaat een

grote kans dat een verzoek van familie, vrienden, buurtgenoten of een natuurorganisatie hen er toe aanzet om groen vrijwilligerswerk te gaan doen.

Ze zijn naast de eigen directe omgeving ook op het landelijke gebied rondom de woonplaats gericht. Ze hebben vooral interesse in buurtinitiatieven in combinatie met herstelactiviteiten, zoals het aanplanten van nieuw groen. Vooral het vergroenen van hun straat en omgeving spreekt hen aan. Postmoderne jongeren zijn bereid iets meer tijd te investeren in groen vrijwilligerswerk dan moderne jongeren.

Wat drijft jongeren:

Over het algemeen kun je stellen dat er drie grote drijfveren zijn voor jongeren om mee te doen aan groen vrijwilligerswerk:

1. Bijdragen aan duurzaamheid
2. Persoonlijke ontwikkeling, het CV een opsteker geven, of meedoen omdat je vrienden mee doen
3. Voldoende werk; groen doen is goed doen.

1.

2.

3.

STAP 4

Wat levert het de jongeren op?

Jongeren hebben een grote behoefte aan zingeving, sociale contacten, gezelligheid, avontuur, vrijheid, zelfstandigheid en waardering. Voordat je jongeren benadert is het daarom belangrijk om te bedenken wat de activiteit hen oplevert. Welke type jongeren wil je aantrekken? Aan welke competenties werken ze? Hoe worden ze uitgedaagd? En hoe draagt hun inzet bij aan hun eigen leefomgeving?

Verder hebben jongeren behoefte aan structuur en willen ze weten waar ze aan toe zijn. Beschrijf daarom wie de organisatie is, wat haar doelstelling is, wat de opdracht precies inhoudt, hoeveel tijdsinvestering de

activiteit vraagt, wie de jongeren begeleidt en met wie ze samenwerken. Zorg voor een sterk verhaal dat aansluit bij de behoeften en leefwereld van jongeren. Dit vraagt een sterke inleving in de doelgroep.

Dit trekt jongeren aan:

1. Netwerken en opdoen van ervaring voor verdere professionele leven
2. Gezelligheid onderling, avontuur
3. Hands out the sleeves, Frisse lucht, buiten zijn
4. Verantwoordelijkheid, Zelfstandigheid, Vrijblijvendheid, Vrijheid

1.

2.

3.

4.

STAP 5

Ontwikkeling activiteiten voor jongeren

Aansluiten bij de interesses van jongeren betekent dat activiteiten elementen in zich hebben van actie, zingeving, beleving, sociaal- en natuurcontact. Daarnaast moet de activiteit een duidelijk bijdrage leveren aan de organisatie of de eigen leefomgeving. Zorg voor een 'ultieme natuurbeleving' waarbij zoveel mogelijk zintuigen worden geprikkeld en waarbij ze werken aan een gezamenlijk doel.

Kortom:

- Zorg voor een leuke en gezellige activiteit;
- Bied een gevarieerd aanbod aan activiteiten: naast natuur ook duurzaamheid;
- Houd ruimte voor eigen inbreng van de jongeren;
- Voorkom negatieve indrukken. Denk goed na over mogelijke punten van teleurstellingen, en probeer die weg te nemen of om te buigen naar positieve ervaringen;
- Spreek zoveel mogelijk zintuigen aan;
- Zet iets tastbaars in: door bijvoorbeeld een foto te maken waardoor de herinnering bij de jongeren blijven hangen.

Het is belangrijk dat je na afloop van de activiteit aandacht besteedt aan wat gedaan is tijdens de activiteit(en). Denk bijvoorbeeld aan het sturen van een link naar een online fotoalbum van de activiteit, een persoonlijk bericht via social media of een mail waarin je je waardering uitspreekt.

Zorg ook voor een duidelijke follow-up. Zeker als je op langere termijn de jongeren betrokken wil houden. Laat zien wat de organisatie met de input of bijdrage gedaan heeft en wat het vervolg is. Hiermee stimuleer je de betrokkenheid en bouw je een duurzame relatie op met jongeren.

Beloof en geef als het project is afgerond een referentie bijvoorbeeld op LinkedIn, of creëer bijvoorbeeld een appgroep met nieuwtjes en de voortgang over het project.

Kortom: laat zien dat de jongeren worden gezien en gewaardeerd.

STAP 6

Werven

Als je scherp hebt welke type jongeren je wilt bereiken, op welke motivaties je ze wilt aan spreken en wat het hen oplevert, kan je beginnen met werven. Zorg dat je tijdens de werving je duidelijk focust op het type jongeren dat je wilt aantrekken. Deze groep moet zich aangesproken voelen door jullie e.v. uitnodiging.

Doe een klein onderzoek naar waar de jongeren zich begeven die je wilt bereiken. Op welke digitale kanalen en sociale media zijn ze actief? Of zijn ze juist makkelijker te bereiken via een sportvereniging, de hoge- of middelbare school, een populair jongerenblad, of je eigen netwerk.

Een voorbeeld:

Doe een gastles en nodig de jongeren daar uit mee te doen aan een activiteit(en). Een social media campagne of toch die 'ouderwetse' fysieke flyers kunnen hierbij dienen om de naamsbekendheid van de organisatie te vergroten.

Online platforms en social media zijn goede manieren om jongeren te bereiken. Ook zijn ze te bereiken via jongerenzenders op de radio (bijvoorbeeld Slam!FM). Benader ze proactief en zorg dat je Tone of Voice en uitstraling vlot, aantrekkelijk en zeker niet wollig is.

STAP 7

Evalueer en stel bij

Tijdens of na afloop van de activiteiten is het goed om samen met jongeren te evalueren. Wat ging goed en wat kan beter? Benader het als een leerproces en niet simpel als een succes of mislukking. Geef jongeren vooral de ruimte om hun verbeterideeën in te brengen en doe daar ook wat mee.

Op deze manier laat je jongeren merken dat ze serieus genomen worden en hun bijdrage er toe doet. Vraag of ze ambassadeur willen worden van de organisatie of

Gebruik veel beeldend materiaal en weinig tekst. Houd rekening met de motivaties en drijfveren die je in stap 3 en 4 al beschreven hebt. Laat je uitnodiging voor Facebook of Instagram door jongeren zelf schrijven. Jongeren kunnen zich vaak beter inleven in andere jongeren.

Naast het werven via social media en andere digitale kanalen is het slim om jongeren ook fysiek te benaderen. Dit kan het beste in groepsverband en op een persoonlijke manier. Bijvoorbeeld bij hogescholen of MBO's. Vraag binnen je eigen netwerk of er jongeren zijn die deel willen nemen. Misschien zijn er wel jongeren die hun eigen netwerk willen aanspreken?

Jongeren hebben namelijk een sterke sociale oriëntatie op leeftijdsgenoten. Zowel de moderne, als de postmoderne jongeren zijn sterk georiënteerd op hun eigen leefomgeving. Daarnaast heerst er onder jongeren een grote angst om af te wijken van de sociale norm en om afgewezen te worden door 'de groep'. Vraag dus de groep (als die er is) als geheel om mee te doen aan de activiteit(en).

het project. Ook is dit is een goed moment om te vragen of ze aan een nieuwe activiteit deel willen nemen en of ze andere jongeren weten die mee willen helpen.

Hierbij is het belangrijk dat je vraagt wat hen zelf leuk lijkt om te doen en waarom ze dat willen doen. Probeer hier, waar mogelijk, in tegemoet te komen. Dit vergroot de autonomie van de jongeren en daarmee de intrinsieke motivatie en het plezier dat ze aan het vrijwilligerswerk beleven.

STAP 8

Behouden en begeleiden jongeren: wat hebben jongeren nodig?

Als je eenmaal met jongeren samenwerkt is het belangrijk om ze goed te begeleiden anders is de kans groot dat je ze kwijtraakt. Zorg voor:

1. Een vast aanspreekpunt. Geef goede begeleiding en ondersteuning. Zorg voor veel face to face contact via andere vrijwilligers of trainingsmiddagen;
2. Een duidelijk gekaderde opdracht. Dit is nodig omdat ze de organisatie vaak nog niet genoeg kennen en ook omdat ze in de praktijk simpelweg niet veel tijd hebben;
3. Waardering, bedankjes en positieve feedback. Iedereen vindt het belangrijk zich een gewaardeerde medewerker van de organisatie te voelen;
4. Aansluiting bij de behoefte en de ontwikkeling van de persoon:
 - o Benadruk dat het leuk en nuttig is;
 - o Laat ze meedenken over beleid van de organisatie;
 - o Laat zien dat ze kunnen leren en welke vaardigheden en kennis ze op kunnen doen.
 - o Geef inzicht in de impact van hun bijdrage in hun omgeving. Laat zien hoe het doen van groen vrijwilligerswerk bijdraagt aan verbetering van milieu, klimaat en biodiversiteit.
5. Korte projecten met een kop en een staart. Zorg dat ze aan het begin ruimte hebben om kennis met elkaar te maken en sluit de opdracht ook goed en gezamenlijk af. Jongeren ontwikkelen zich snel, en hun situatie verandert met hun mee. Daardoor kunnen ze zich vaak niet lang binden aan een organisatie of project;
6. Reiskostenvergoeding;
7. Een gelijkwaardige relatie. Neem de jongeren serieus, vraag om hun mening.

Tot slot:

Jongeren betrekken is belangrijk.

Werken met jongeren kan je organisatie een boost geven, en de eigen medewerkers motiveren om anders naar bepaalde zaken te kijken. Daarnaast is het van maatschappelijke waarde om jongeren een kans te

geven, werkervaring te bieden en een nieuw jong groen netwerk op te bouwen en te faciliteren. Dit kost tijd, maar je als je het goed doet krijg je er ook veel voor terug!

BRONNEN

- **Motivaction** (2018), Een marktverkenning nieuwe groene vrijwilligers.
- **Luuk de Vries**, Natuur en Milieu Overijssel (2015), onderzoek naar de interesse van jongeren bij natuur en milieuorganisaties.
- **Agnes van den Berg** (2012), Jeugd, Natuur, gezondheid: Factsheet.
- **Thomas van Slobbe** (2011), Stichting Waarde, de straatwaarde van duurzaamheid publicatie over hoe jongeren, milieu, klimaat en natuur beleven.
- **Motivaction & Youngworks** (2010), Young Mentality en duurzaamheid: Praktische handvatten voor het communiceren met jongeren in de NME-sector.
- **Movisie** (2009), Een belevenis creëren: maak van uw vrijwilligersactiviteit een beleving voor jongeren.

Geïnterviewde organisaties (2020):

• Bushcraft: Living by Nature	• Rabobank
• Greenpeace	• Rijksmuseum
• Groen Traineeship	• Scouting Nederland
• Input van jongeren via veldschuurbijeenkomsten en bestaande onderzoeken	• Soorten NL
• IVN Junior rangers	• Staatsbosbeheer
• IVN Woesteland	• Studentenverenigingen Windesheim: Greenhub en Future for Nature
• Jongerenraad Provincie Overijssel	• Van Hall Larenstein; opleiding Bos- en Natuurbeheer
• Landschap Overijssel	• Veldschuur bijeenkomsten
• Nederlandse Jeugdbond voor Natuur	• Vereniging van bos- en natuurterreineigenaren
• Onderzoeksbureau Motivaction	• Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie

COLOFON

Zwolle, April 2020

Jongeren doen mee! is een uitgave van:

IJssellandschap

Jet Nieboer

Natuur en Milieu Overijssel

Peter Adema

Rebecca Geeraert

Ilse Jansen

Astrid Beuker

www.ijssellandschap.nl

www.natuurenmilieuoverijssel.nl

www.natuurvoorelkaar.nl

Foto voorpagina afkomstig van woesteland.nl

Zie wat jij kan doen, ga voor groen

